СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 166. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 19 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 166. Jersey City, N. J., Friday, July 19, 1935. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА ПЕНСІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШИНҐТОН. — Між сенатом і палатою послів конґресу ведеться боротьба за далекосяглий законопроєкт президента Рузвелта про суспільне й економічне забезпечення. Боротьба обертається тепер довкола питання, чи приватні підприємства мають право заводити пенсійні системи, незалежні від уряду.

Таку пропозицію поставив у формі поправки до первісного проєкту Кларк і сенат постановив відослати ухвалу про забезпечення до конференції представників обох палат з тим, що поправка Кларка має бути включена в проєкт.

Тимчасом президент Рузвелт дав до зрозуміння, що на його погляд, приняття поправки Кларка завалилоб увесь плян суспільного обезпечення. Тому палата послів голосувала негайно відкинути поправку.

Коли дехто з конґресменів почав робити натиск, щоб конґрес приняв цю поправку, а потім президент Рузвелт заветував закон, якщо він уважає його за невідповідний, виступила з публичною заявою Американська Федерація Праці, кажучи, що поправка Кларка справді пошкодилаб цілому плянови суспільного обезпечення.

НОВИЙ ПЛЯН ЗАВЕДЕННЯ 30-ГОДИННОГО ТИЖНЯ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Робітничий комітет палати послів конґресу приняв уже новий плян заведення 30-годинного тижня праці.

Якби цей проєкт став законом, то підприємці, що хочуть займатися міжстейтовою торговлею, себто хочуть висилати свої товари поза межі стейту, в якім вони мають свої фабрики, мали би старатися про федеральні дозволи, а ці дозволи федеральний уряд мав би видавати підприємцям аж тоді, як вони доказалиб, що їх робітники не працюють понад 30 годин на тиждень.

Не дивлячись на те, що багато членів конґресу стоять за цей проєкт, він готов не стати законом тому, що на конґрес звалилася велика маса праці через наближаючіся вакації.

БОРОТЬБА ПРИВАТНИХ ЕЛЄКТРИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРОТИ УРЯДУ.

НЮ ОРЛІЕНС. — Перед федеральним апеляційним судом велася розправа, що мала вирішити важне питання: чи федеральний уряд має право продавати елєктричну силу, конкуруючи при тому проти приватних підприємств.

Американський уряд саме має величезну таму на ріці Тенесі, так звану Таму Вилсона. Збудовано її в 1916 році на основі закону про оборону краю на те, щоби виробляти амуніцію та реґулювати плавбу на ріці. Надвишку виробленої там елєктрики уряд продавав приватним підприємствам і околичним містам. Проти цього власне внесено позов, щоб заборонити федеральному урядови конкурувати з приватними підприємствами, що виробляють елєктрику. Нижчий суд заняв становище позовника й видав таку заборону.

Зате апеляційний суд станув на противнім становищі. Він каже, що уряд має на власність великі ріки краю. Він може їх використовувати, як уважає за відповідне. Він може поставити на них елєктрівню. Як в елєктрівні лишиться йому якась скількість сили понад ужиток уряду, то уряд може, як хоче, продати її, кому йому подобається,

ЖИВЦЕМ ЗАКОПАНІ.

ВАН ЛІР (Кентокі). — У копальні вугля ч. 5. підприємства Консолидейтид Ковл Ко. скоївся вибух ґазів. Він захопив під землею 9 робітників, занятих розбиранням залізничого тору в покинутій частині копальні. Вибух трапився в такім місці, що він відтяв робітників від виходу.

Коли ратунковий відділ пішов їм на ратунок, він застав дорогу завалену румовищем так, що не має найменшої надії добитися на час до робітників.

Коло виходу з горіючої копальні зібралася велика юрба народу, котру здержує поліція. Родини робітників домагаються гашення вогню водою, а заряд компанії боїться, що з такого гашення водою може наступити ще один вибух.

БОРОТЬБА АВТОМОБІЛІСТІВ ПРОТИ МІСТА.

ОКЛАГОМА СИТІ. — Цими днями місто почало виконувати свій закон про стягання плати від автомобілістів за стоянку автомобілів у центральній частині міста. Міський уряд уставив у тій околиці автоматичні прилади; коли автомобіліст хоче задержатися в тім місці, він обовязаний вкинути до автомату 5 центів. На знак заплачення автомат виставляє прапорець. За годину прапорець упаде — на знак, що час винайму місця вже скінчився. Автомобілісти, що не платять за стоянку, мають бути карані.

Та автомобілісти, замісць платити кари або йти до тюрми, добилися від суду тимчасової заборони виконування цього міського закону.

Справу остаточно вирішить вищий суд.

МІЖНАРОДНЯ ПОМІЧ ЖИДАМ.

Комісія для справ жидівських утікачів з Німеччини подала Лізі Націй звіт з деякими пропозиціями. Від часу приходу до влади Гітлера втекли з Німеччини 80,500 Жидів. Комісія каже, що їм треба дальше помагати в поселенню. Досі приймила Палестина 27,000 тих утікачів, Злучені Держави 6,000, Франція 10,000, Голяндія 4,000, Велика Британія 2,500. Гроші на цю акцію йдуть з цілого світу. В Америці заложено корпорацію із закладовим капіталом 10 міліонів, але досі розкупили уділів лише на міліон і чверть долярів. Зате звичайні дари на допомогу принесли 10 міліонів долярів. Із Злучених Держав прийшли 3 міліони, з Анґлії два і пів міліона, а окремо ще помогла фундація Ракефелера. Комісія домагається, щоб акцію допомоги жидівським утікачам перебрала на себе Ліґа Націй і створила для цієї цілі окреме тіло.

НІМЕЦЬКІ НАЦІСТИ РЕАГУЮТЬ НА ПОСТОРОННІ ПРОТЕСТИ.

Щоденник „Осерваторе Романо", як урядовий орґан Ватикану, запротестував проти поширення стерилізації в Німеччині на католиків, бо це противне конкордатови між Німеччиною й Ватиканом. У відповідь на це появився декрет уряду з загрозою кари, коли хто схоче вести пропаґанду проти стерилізації.

У відповідь на негодування заграниці за понеділкові розрухи проти Жидів у Берліні націстична ґазета „Партайкореспонденц" жадає видання закона з забороною Жидам: винаймати мешкання для „Арійців" (не-Жидів); брати не-Жидів до послуги; виконувати лікарські практики на не-Жидах або приймати нежидівських пацієнтів.

ДОДАТКОВІ ЖЕРТВИ ВІЙНИ.

В селі Бабю, пов. Луцьк, кілька селян викопали в полі гарматне стрільно з часів світової війни і спричинили експльозію. Одного з них убило на місці, а трох тяжко ранило. — В селі Корчево, пов. Новгород, згинули в подібний спосіб три селяни від стрільна, що не вибухло в часі війни.

120 ТИСЯЧ ОСІБ НА СВЯТІ.

Цими днями скінчилось у Харкові кінове свято. Свято, що його влаштували в честь дітей совєтської Росії, тревало шість днів. На святі взяли участь поверх 120 тисяч дітей. При цій нагоді брали діти участь на засіданнях режисерів і говорили з артистами й кіновими операторами.

ЧИСЛО СЛАВЯН НА СВІТІ.

Збірник про славянство, виданий у Празі, подає таке число славянських народів.

В Совєтськім Союзі є Росіян (Москалів) 77,760,700, Українців 31,194,778, Білорусинів 4,738,895.

В Польщі Поляків 18,820,000, Українців 6,000,000.

Лужицьких Сербів 72,626, Чехів і Словаків 8,760,937, Сербів і Хорватів 8,946,884, Словінців 1,024,761, Болгарів 4,736,056.

Загалом усіх Славян (дома й на чужині) д-р Богач означує приблизно на 179,180,000.

ПОКУСАНИЙ ГАДЮКОЮ ДІСТАЄ ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ.

До парку Френка Бока в Масапіква, Лонґ Айленд, відомого ловця диких звірів у тропікальних джунглях, привезено оноді новий ладунок звірів. При їх виладуванню великий, 26 стіп довгий вуждавун покусав 24-літнього робітника звіринця, Отиса Лойда. Лойда відставленно до шпиталю, де лікарі ствердили, що з нервового потрясення через покусання Лойд дістав запалення легенів.

ГРАД УБИВ ДІВЧИНУ.

В околиці Дублян і Дорошева впав град величини курячого яйця, що знищив 200 морґів засівів. Градова туча навістила Сяніччину, де знищила засіви в селах Загутині, Сторожах Великих і Малих та Семушовій. Град убив 11-літню дівчину; згинуло теж багато курей і псів.

ЖЕРТВИ ГРОМОВИЦІ.

Недавня хуртовина, яка перейшла над радехівським повітом і його сусідними околицями, наробила багато шкід. На кольонії Грицюха коло Стоянова грім влетів крізь маленьку дірку над вікном і вбив на смерть жінку господаря Андрущака та матір його жінки. Дітям, які бавилися в хаті, нічого не сталося. Крім того грім убив стареньку бабу і спалив будинки недалеко Грицюхи на волинськім боці. У Друшкополі оглушило старшого господаря, якого вдалося відратувати, а хлопця забило. Того самого дня громи попалили багато будинків у горохівськім повіті: спалили господарські будинки на Сабанівці коло Стоянова і господарські будинки в Радехові. Конче треба повести акцію, щоби селяни ставили громозводи, які небагато коштують.

ФАБРИКА ОВОЧЕВИХ ПЕРЕТВОРІВ У ЗАЛІЩИКАХ.

Як зачувати, в Заліщиках мають ц. р. вибудувати фабрику овочевих перетворів коштом фонду праці. Заведення вплине без сумніву на управильнення раціонального збуту овочів теплого Поділля і дасть заробок місцевому населенню.

ТАКА ЦЕ ДЕМОКРАТІЯ.

Центральна московська влада приказала всім професійним союзам подати звідомлення про всі передвиборчі заходи в звязку з впровадженням тайного голосування. Які це мають бути заходи, про це виразніше заявився „всесоюзний староста" Калінін. Він заявив, що тепер комуністична влада мусітиме перейти ще перед виборами основну чистку. Ця чистка буде дуже гостра.

Це вимовно підкреслює всю безвартість т. зв. тайного голосування. Можна собі уявити, як основно пофальшує підібрана бюрократія вислід отсього „тайного голосування".

ЗГОРІВ ПОВІТРОПЛАВ У ГОЛЯНДІЇ.

В Амстердамі згинули 6 осіб, коли королівський голяндський повітроплав згорів при старті з летунського поля. Вратувалися 13 інших пасажирів.

ПРИСУД НА ВІЙТА ДЕФРАВДАНТА.

В Коломиї відбулася розправа проти Петра Антоновича, війта громади Годи, за спроневірення 1,333 зл. на шкоду громади. Антоновича засуджено на рік вязниці з припиненням виконання кари на 5 літ під умовою, що зверне громаді гроші до двох літ. Одночасно позбавлено його громадянських прав на 3 роки.

БУРЕВІЙ У СТРУСОВІ.

Дня 12. червня ц. р. в год. 5. пополудні зірвався у Струсові, пов. Теребовля, нагальний буревій, який за три хвилини спричинив велеканські шкоди, і то майже тільки в осередку містечка здовж гостинця. Буревій поломав столітні тополі, в парку ґр. Борковської повиривав з корінням столітні дерева, позривав бляшані дахи з церкви, костелів і багатьох домів, понищив статую Матері Божої біля церкви і на ринку, яку тамошня читальня поставила в 1884 р. в перше 10-ліття існування. Крім того знищив громадський дім, зірвав цілий дах синагоги і на костелі готицьку вежу. Церкву щойно побудували і то без конкуренції, з дуже тяжким трудом. В неділю, 9. червня ц. р., саме перед буревієм посвятив її єпископ Бучка, який саме тепер відбуває канонічну візитацію в тамошнім деканаті. Замітне, що буревій зачепив тільки середмістя Струсова; дальші його частини і поблизькі села зовсім не потерпіли. Шкоду обчислюють на десятки тисяч злотих.

ШПИГУНСЬКА АФЕРА В РУМУНІЇ.

В Букарешті викрили велику шпигунську аферу в користь Мадярщини. Провідником орґанізації був директор мадярського товариства плавби на Дунаї, Франц Путнік. В аферу вмішаний теж поручник Антонеску з полку, стаціонованого в Джурджу. Арештували багато осіб, вмішаних у цю аферу.

СУДЯТЬ...

Одеська обласна прокуратура покінчила слідство в справі вбивства комсомольця-селькора Крохмального в селі Сухий Ташлик, вільшанського району. Вбивника, розуміється „куркуля", Левченка передано військовому трибуналови. („Вісті" з 17. квітня ц. р.).

Виїздна сесія військового трибуналу засудила в Мелітополі братів Поволоцького Івана і Миколу до розстрілу як „вищої міри соціяльного захисту" за вбивство робкора Зінченка („Вісті" з 20. квітня ц. р.

БУРЕВІЙ У ЗБОРІВЩИНІ Й ЗОЛОЧІВЩИНІ.

Селами Підберізці, Загірна та Панасівкою перейшов буревій з градом і знищив на великому просторі засіви майже зовсім. На фільварку в Підберізцях вихор вивернув стодолу. Буревій навістив теж Золочівщину та понищив збіжжа й городовину, головно в селі Фільварки, Бенів і Зазулі. Рвучка вода із гір Вороняки ушкодила дороги. Вихор повивертав у кількох місцях стайні та стодоли, позривав дахи.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ СКЛИКАТИ РАДУ ЛІҐИ НАЦІЙ

ЖЕНЕВА. — На засіданню Ради Ліґи Націй 25-го травня рішено, що італійсько-етіопський спір має вирішити розємна комісія перед 25 липня. Як це не станеться, тоді має зійтися Рада Ліґи Націй і сама вирішити спір. Досі комісія не зробила нічого. В ній є чотири члени, по два з обох сторін, а на пятого мав згодитися Мусоліні. Колиб перед 25 липнем він на це згодився, то Рада Ліґи не мусілаб зійтися тепер. Одначе дотеперішнє поступування Мусолінія вказує, що він не згодиться на рішення комісії. Тому секретаріят Ліґи Націй приготовляє скликати Раду Ліґи між 25 і 31 липня.

ЕТІОПІЯ ХОЧЕ ТОРҐУВАТИСЯ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Цісар Гейлі Селясі в розмові з кореспондентом нюйорського „Таймса" заявив, що він не виключає порозуміння з Італією на підставі умови. Він хотів би дістати пристань над морем і в заміну за те міг би відступити якусь територію Італії. Доступ до моря поміг би приспішити цивілізацію Етіопії.

АРАБИ НАСТРОЄНІ ВОРОЖО ДО ІТАЛІЇ.

ЄРУСАЛИМ. — Дотеперішня пропаґанда Мусолінія, щоби приєднати для себе симпатію Арабів у спорі з Етіопією не вдалась. Араби здавна не люблять Італійців. Вони бояться, що якби Мусолінієви вдалося поневолити Етіопію, тоді він візьметься до Арабів. Вони сусідують з Етіопією через Червоне море. На випадок війни хочуть дати поміч Етіопії. Тому, що вони музулмани, можливе є повстання інших музулманів, головно в Тріполісі, проти Італії.

МОЖЛИВА СПІЛЬНА АКЦІЯ СОЦІЯЛІСТІВ З КОМУНІСТИЧНИМ ІНТЕРНАЦІОНАЛОМ.

МОСКВА. — Семий конґрес Третього Інтернаціоналу відбудеться вже скоро. У Москві перебувають уже тепер 400 комуністичних делеґатів з усього світу. Вони поділені на національні секції і вже радять. У неділю розпічнеться повне засідання. Дотепер велику силу здобув Юрій Димитрієв, що то його не засудили в Німеччині за підпал будинку парляменту і випустили в Совети. Тому, що він з роду Болгарин, і тому, що він вірний Сталінови, надається знаменито на міжнародного революціонера. Його хочуть вибрати постійним головою виконного комітету Комінтерну. Головним предметом нарад конґресу буде шукання способів поборювати фашизм. Найдоцільніше можна буде це зробити через злуку комуністів і соціялістів в один фронт.

ЧЕСЬКІ МУЗИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКОВНІЙ МУЗИЦІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Під таким наголовком видала Чеська Академія Наук і Мистецтва окремою книжкою працю нашого музикольоґа, доцента Федора Стешка. Книжка писана по чеськи. Автор порушує проблему чеської музикантської іміґрації у Галичині, при чому обмежується тільки на церковну музику. Книжка важна й для нас. Відновлюємо собі в памяті часи епископа Снігурського (коло 30-тих риків XIX. століття), коли то духовні кола вважали своїм обовязком удержувати при катедральних церквах музику-професіоналіста, щоби було кому всеціло віддатися такій важній частині обряду, якою є церковний спів. А що наших музик тоді не було, то поликувано до праці Чехів. У Перемишлі, наприклад, працювали Чехи-музики при греко-католицькій церкві впродовж 60 літ (Нанке, Серсаві, Седляк). І у Львові був свого часу постійний диригент хору при архикатедральнім храмі св. Юра — Ролечек. Всі вони причинилися до поширювання музичної культури тим, що провадили хори, вчили музики й компонували твори для церковних потреб. У Чеха Моренця вчилися піоніри галицько-української музики, Вербицький і Лаврівський, у Серсавія — Вахнянин.

ПАМЯТІ Д-РА ДНІСТРЯНСЬКОГО Й Д-РА А. ЧАЙКОВСЬКОГО.

ПЕРЕМИШЛЬ. — Делеґатура Союза Українських Адвокатів у Перемишлі відсвяткувала память наших визначних правників: пок. Станислава Дністрянського й пок. Андрія Чайковського.. Пошановано їх святочним зібранням і викладами про життя і діяльність обидвох покійників.

ЖАЛІБНА АКАДЕМІЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Дня 17-го травня влаштував Український Науковий Інститут Жалібну Академію в память померлих професорів Українського Університету в Празі та визначних громадських діячів: Василя Біднова й академіка Станислава Дністрянського.

ЦІКАВА ЛЄКЦІЯ.

БЕРЛІН. — Дня 26-го червня б. р. відбулася в авдиторії берлінського університету лекція проф. д-ра Кузелі на тему „Швайбольт Фіоль основник українського друкарства".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМІНТЕРН ВІДЖИВАЄ

Напитали собі Совети доброго клопоту з Комуністичним (Третім) Інтернаціоналом та зі своїм бльофуванням про світову революцію. Самі вони мають досить журби зі своїми внутрішними справами і з тим, як задержати владу. Тому немає в них охоти займатися такою справою як світова революція. А якби навіть хто знайшовся, що хотів би таку справу видвигати, то пішов би туди, куди пішов Троцький, якщо не спрятано його іншим способом. Та біда в цьому, що по всіх світових центрах позасідали московські агенти, які годують свої жертви від довгих літ обіцянками про світову революцію та визволення пролетаріяту і тим, що та світова революція вибухне при помочі червоної Москви. Цеж для цеї ціли покликано до життя Третій Інтернаціонал з осідком у самім совєтськім серці — Москві. А, як відомо, цей Інтернаціонал у своїх початках розвивав велику активність: відбувалися величаві конгреси, велася величезна пропаганда. Заповідалося на тих конгресах, що вже туй-туй розпадуться капіталістичні держави, та що комуністи заберуть усю владу в свої руки. Та так було колись. Тоді були хоч погрози, хоч слова, хоч проклямації. А від довгих літ і цього не стало. Третій Інтернаціонал замовк.

Так як давніми роками, так і цього року таки піднеслися знову голоси за те, щоб скликати конгрес Третього Інтернаціоналу. Такі голоси розносила світова преса, а разом з ними подавала вияснення ріжних кореспондентів з Москви, котрі казали, що тепер не є на руку Советам скликувати конгрес Третього Інтернаціоналу, бо вони не хочуть тим чином нарушувати спокій в Европі та зражувати собі ті капіталістичні держави, з якими вони в приязні. Та здається, що таки пішов сильний натиск на Москву з боку ріжних комуністичних емісарів ріжних країв, коли вона таки рішається скликати в серпні конгрес Третього Інтернаціоналу. Саме тепер доносять з Москви, що такий конгрес відбудеться. Та разом з тим подають, що на нім не будуть говорити про світову революцію. Москва каже, що тепер не на часі про таку справу говорити, бо таке говорення може розбити її дружні відносини з іншими державами.

Як бачимо, червона Москва признає, що не хоче дражнити урядів капіталістичних і буржуазних держав. Не хоче робити їм клопоту, не хоче їх розбивати. Зате заповідає, що радитимуть на тім конгресі головно про те, як розбивати в ріжних краях ті робітничі юнії, які не є під проводом комуністів і червоного Трейд-юнійного Інтернаціоналу.

Ось чого може тепер надіятися зорганізоване робітництво від нового конгресу Третього Інтернаціоналу: нового наступу на свої юнії, веденого червоними агентами з наказу і за плянами Москви. На це треба памятати і тому протидіяти, щоб з тим наступом було так, як з плянованою давніше з Москви світовою революцією.

О. С.

МАРА ПАНСЛАВІЗМУ

Є серед нас наївні політики, що думають перестарілими концепціями славянофільства. Ці спізнені драгоманівці мабуть зовсім не здають собі справи з того, що ідея панславізму коли й умерла, то готова воскреснути. А ті чудотворці, що хочуть воскресити славянофільського Лазаря, є — большевики!

Так, большевики! Хтось скаже: Чиж можуть визавці Маркса й клясової боротьби вдягти маску, якою колись послугувався цар?

А чомуж би й ні? Вийшлиж большевики в таку суто буржуазну установу, в такий суто буржуазний інтернаціонал, як Ліга Націй? Заключилиж вони — слідами царату — союз з „мілітаристичним жандармом Европи", Францією! Аби лиш якась ідея або якесь поєднання йшли на користь державній рації Росії! А панславізм цій рації ще й як корисний!

Що було підоймою старого панславізму? Суперництво Росії з німецьким народом (що тримав під собою понад 30 міліонів Славян), і з Оттоманською Імперією, яка — навіть іще перед 1912 р. — тримала під собою міліони Сербів, Болгарів і Македонців. Від Катерини II. до Миколи II. боротьба за панславізм була боротьбою за впливи Росії на Балканах і над Дунаєм. По розгромі Німеччини в 1918 р. і поділі чорно-жовтої монархії, та, що найважніше, по розгромі Росії, російсько-німецьке суперництво на балкансько-дунайських теренах, устало.

Тепер воно відроджується наново! Німеччина шукає злуки спершу з Австрією, а потім і з Угорщиною. А Росія, переляканa Гітлером, накидається на опікунку Чехії. Ґерінґ їде до Югославії. Бенеш до Москви. Бек до Берліна. В Австрії росте націонал - соціялізм, а Москва пропонує свої послуги як ґарантка невтральности Австрії. Туреччина прагне уфортифікувати Дарданелі, а Британія дає свою згоду на величезне збільшення німецької фльоти. А в додаток, італіська преса підносить гострий голос протесту проти мішання Росії до балканських і наддунайських справ: проти совєтської летунської бази в Чехії і проти евентуального перемаршу совєтських військ через союзну з СССР Румунію.

Як бачимо, старий спір за впливи на Балканах і над Дунаєм, спір між Німеччиною (й Угорщиною) і Росією — загострюється наново. А колишню ролю „блискучого секунданта" Берліна, Австрії, займе Італія.

Шахісти вже засіли при своїм столику, посунення зачались. Так, як перед 1914 роком. **Лише з одною великою ріжницею!** Тепер Англія тримає з Німеччиною проти Франції, Італія коли ще не є з Німеччиною, то вже **проти** Росії. І коли Росія витає Бенеша і кричить про „оборону Славян" перед захланним гітлерівським германізмом, то в пресі Англії й Італії чимраз голосніші голоси проти примари панславізму, чи радше панмосковітизму, проти його протекторки, Франції...

Світ, як перед 1914 р., розколюється на два табори. Один має утвердити гегемонію Росії та її сателітів в Европі, другий — розторощити Росію як **імперію.**

Не треба розяснювати, що місце воюючого українізму повинно бути лише в антиросійськім таборі. Всякі підогрівання в нашій пресі якихсь славянських ідей мусять натткнутися на рішучу відправу!

МОСКОВСЬКО-ФРАНЦУСЬКА ПРИЯЗНЬ І ПОЛІТИКА АНГЛІЇ

Політика не знає сентиментів. Особливож політика закордонна. Тут у міжнародних відносинах усе оснoване на вигоді, на інтересі.

Свіжі події в европейській політиці показують виразно, як великі й малі держави шукають забезпечення своїх інтересів навіть у „противприродніх" союзах і пактах. Воєнний союз між буржуазною Францією та большевицькою Росією це добра ілюстрація „тверезої" політики. Франція робила цю політику, не оглядаючись на те, що скаже Англія. Поки існувало порозуміння Англії, Франції й Італії щодо політики супроти Німеччини **без Росії**, то Англія йшла єдиним фронтом із Францією. Московсько-французький договір поставив Англію перед новими фактами. Вийшло так, що провід в европейській політиці опинився в руках Франції з її союзниками з малої антанти і совєтської Росії. Цим порушено „рівновагу сил", що її хоче Англія, щоб у рішучім моменті мати вирішний вплив на цілу европейську політику. Що робить Англія? Вона йде на порозуміння з Німеччиною щодо морської фльоти. Францію поставлено перед довершеним фактом. Англія не хоче завеликого підсилення Німеччини, але, згідно зі своєю давньою традицією, вона не бажає також, щоб Росія командувала в Европі.

Нема сумніву, що англійський нарід і британські уряд не хочуть війни в Европі. Але Англійці не хочуть довірити „охорону миру" в Европі такій державі, як совєтська Росія. Бо ця держава має такі внутрішні відносини, що може стати подем страшної боротьби всіх проти всіх.

Це справа Франції, що вона вибрала собі такого союзника. Англія хоче забезпечити й свій інтерес. Англійські політики „беруть за слово" Гітлера, який сам запропонував, що німецька фльота не має перевищити 35% англійських морських сил. Англійці стараються вбити „двох зайців": ударити по носі Францію і Росію, як „диктаторів Европи", і своїми уступками втихомирити Німеччину, навіть спробувати притягнути німецьку державу до Ліги Націй.

Французи всіх напрямів до краю обурені на англійську політику.

Женевська Ґазета (Журналь де Женев) з 23. червня критикує французьку політику і відмовляє Франції права протестувати проти Англії.

„Отже Москва панує над невинними народами як найлютіша тиранія. Як могла Франція, заперечуючи свої найблагородніші традиції, піддержувати тих, що прямують до знищення фінської раси, до роздавлення Кавказу й України? Замах, учинений советами супроти 30 міліонів Українців, це ганьба нашого 20. віку. Але народів убити не можна. Неминучо прийде день, коли народи встануть і положать своїх гнобителів у землю".

Нема сумніву: в безнастанних змінах европейської і світової політики важиться також доля українського народу. Як би не було, Українці не будуть спряти тому, щоб совєтська тюрма народів була цементована зовнішніми силами чужих держав. Як і всі інші культурні народи, український нарід має свій інтерес. З інтересами „великої Росії" або з інтересами Польщі „від моря до моря" Україна не хоче мати нічого спільного.

В. Р.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВАГА Й ПРОФЕСІЯ.

Цікава кампанія розвелася в Ню Йорку, коли екзамінатори шкільної ради відмовилися дати вчительську дипльому одній жінці тому, що вона загруба, бо при висоті 5 стіп і 2 цалів має 180 фунтів ваги.

Відмова шкільної ради викликала бурю протестів. Що ви думаєте собі? Чи вчитель тим кращий, чим менше він важить? Чи вчителювання залежить від тогo, яку фіґуру має вчитель, чи вчителька?

Тимчасом Комісія Цивільної Служби у Вашингтоні каже, що вчитель не повинен важити більше як 50 фунтів понад пересічну вагу його висоти, бо такий учитель не може сповняти тяжкої роботи своєї професії.

Тепер знайшлися люди, які посвідчили, що товста вчителька була кращою вчителькою, ніж багато її тонких товаришок. Інші пішли ще далі: кажуть, що взагалі грубість професора добре впливає на його професію. Адже найгрубший з професорів Колюмбійського університету був пізніший президент Тефт, а проте він був одним з найкращих професорів.

ЧИ ГОТОВІСТЬ НА СМЕРТЬ УСЕ?

Перед одним нюйорським суддею станув 62-літній Антоніо Склянфані, обвинувачений за безправне кормлення звірят у міськім звіринці. Як говорив поліцай, що його арештував, Антоніо не тільки що годував звірята, хоч це заборонене правилами звіринця, але ще крім того годував їх річами, які їм можуть пошкодити.

Обвинувачений, котрий є інструктором ґімнастики й пропаґандистом чистого повітря, заявив судді на своє оправдання, що звірята в звіринці не мають відповідної поживи й він давав їм якраз таку поживу, якої їм бракує в їх їжі. Суддя спитав, чи обіцяє він цього більше не робити. „Ні, ніколи", почав кричати Склянфані. „Я буду їх кормити, хочби я мав умерти". „Пять долярів або доба арешту!" — сказав суддя. „Можете мене завдати до тюрми", кричав далі обвинувачений, „але як я вийду з арешту, то далі їх буду кормити. Тим звірятам треба свіжої ярини".

Що Склянфані має багато характеру, коли він готов піти на смерть за свої погляди, цього ніхто не заперечить, але чи варта вмерти за те, щоби тигра навчити їсти салату? Ще якби його цим можна відучити їсти людей; але що за ціль може мати зрівноважувати дієту такого мясоїда яриною?

ВИПРОБУВАВ.

У місцевости Спірфиш, Савт Дакота, 22-літній Американець Брус Малорі грався куском динаміту. Він поставив динаміт у дзвін колеса возу, запалив ґніт та став тікати. Яких сто ярдів від воза він упав нежививий, поцілений куском заліза з возу, розірваного динамітом.

Свідки кажуть, що він хотів попробувати, чи вспіє бігти скорше ніж розірвані динамітом куски. Відомо, про динаміт пишеться в книжках, але він певно хотів спробувати, чи правда це.

Це мені пригадує новинку про того чоловіка, що засвітив сірник, щоби подивитися, чи в збірнику ґазоліни в його авті була ґазоліна. Ґазоліна була.

І про чоловіка, що погладив чужого бульдога, щоби переконатися, чи собака лагідна. Собака не була лагідна.

І про чоловіка, що дивився в дуло пистолі та потягнув курок, щоби переконатися, чи пистоля набита. Була набита.

КИТАЄЦЬ ПРО СМЕРТЬ.

Шведський письменник Гяльмар Седерберґ, котрого оповідання появилися недавно в англійськім перекладі, пише в однім оповіданню про відношення Китайця до смерти.

Служить Китаєць у ресторані за послугача. Коли його хтось спитався, що він знає про смерть, Китаєць, ученик Конфуція, каже:

„Ми ще не знаємо, що це таке життя, а ви вже хотіли би знати, що це таке смерть".

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

„Ню Йорк Таймс" з середи 17-го липня, простує свою новинку в попереднім числі, де писалося, що сонце тепер знаходиться найближче до землі, а саме 1 міліон миль ближче, як у зимі.

На ділі, каже „Таймс", сонце підходить до землі найближче в грудні, а найдальше якраз у другій частині червня й у першій частині липня, а ріжниця між двома відлеглостями виносить 3 міліони миль.

Спростування власної помилки ґазетою, що має сотки співробітників, між котрими є певні знавці вищої математики й астрономії, пригадує нам, наскільки важніша правда від слави непомильности навіть знавців.

Аркадій Аверченко.

СПРАВЖНІЙ ПРИЯТЕЛЬ

1.

Душилів, чепурний, гарний юнак зірвався з крісла, схопив за руку Крошкина та потряс нею сильно, наче сливою.

— Крошкин, — сказав він докірливо — як ти міг зробити таку дурницю та заручитися? Бачу, що ти жалуєш того... Знаю я такі дурниці. Одного дня знаходимося самі з дівчиною, яка нам подобається, тай раз-два-три вже поцілували її... Бувають жінки та дівчата, які хоч-не-хоч мусимо цілувати... Вона потім, як і ялося, паде тобі на шию, а ти її не стряс, лише за кілька хвилин пізніше сказав їй, що хочеш із нею женитися.... Чи все так пішло тобі?...

Крошкин нервово здвигнув плечима.

— Ти цілу справу зображуєш трохи занадто яскраво. Зрештою воно відбулося меньше-більше так, як ти оповідаєш... Щож робити? Зробилося дурницю: вона згодилася вийти за мене, ми заручилися і кінець...

— Гм, то ще можна направити. Можна зірвати заручини, розійтися як приятелі. Таке буває.

— Так, та як це зробити?

Душилів подумав хвилинку.

— А не можна би побити її батька? Тоді зараз заручини зірвались би!

— Це годі... Та він такий любий, приємний чоловік!

— Правду кажеш!

— Бачиш, колиб вона нічого не хотіла знати про мою любов, я був би найщасливіший чоловік на світі.

Душилів подумав знову хвилинку та сказав:

— Вже знаю... Хочеш, то вона перестане кохати тебе!

— Хочеш може побити її?

— Де там? Я поговорю з нею, поговорю трохи про твої хиби, трохи переборщу...

— Гм... то незла думка... Та чи ти зумієш набунтувати її проти мене?

— Побачиш, як я гарно зроблю це!

Душилів узяв капелюх і вибіг скоро з хати.

2.

Пів години пізніше сидів Душилів у саді з гарненькою білявкою та дивно розмовляв із нею:

— Кохана пані Людмило — сказав він. — У вашому товаристві чоловік почувається так добре, що забуває про буденщину!

— Дуже мені приємно, — відповіла дівчина. — А скажіть, що робить наш приятель Крошкин?

— Який Крошкин?

— Та ваш приятель!

Він не є мій приятель!

— Що кажете, чому ні?

— Бо він не називається Крошкин.

— Хтож він такий?

Душилів зітхнув, глянув на дівчину.

— Це такий чоловік, що жиє на фальшивий пашпорт, тому теж не може бути моїм приятелем.

Гарна білявочка поблідла, отворила широко свої голубі очі: — Що ви кажете? Чомуж він жиє під фальшивим пашпортом?

— Чи ви не читали свого часу, що в Москві вбито тамтого року лихваря Іванова? Його вбивника — студента Сіверса — досі не могли знайти. Щож, чи розумієте тепер, що...

— Душилів, ви мене доводите до божевілля!

— Вірю вам. Я сам не хотів вірити...

— А він такий гарний хлопець, не грає в карти, не пе...

Душилів видивився на неї:

— Він не пе? Смішне... Він, наче швець... він алькоголік із роду. А був він учора в вас?

— Ні!

— А бачите... Вчора він переночував у поліційному участку... Цеж пяниця, якого знає вся дільниця. Лікар каже, що він напевно скінчить у заведенні для божевільних...

— Я збожеволію. Він жеж такий добрий хлопець. Як померла його тітка, прийшов він до нас і плакав наче мала дитина.

— То все комедія!

— А як він говорив про свою сестру!

Душилів засміявся голосно.

— Сестра... ха... ха... ха... Як можете бути такі наївні... Ви вірите, що він має сестру? То смішне... Він із тією своєю так званою сестрою зазнайомився в кіні й обоє потім ограбили багатого торговця... Гарна сестра... ха... ха... ха...

У Людмилених очах заблестіли сльози.

— Чи ви знаєте, що він хотів оженитися зі мною?

— Ви не перша, якій він обіцював, що ожениться... Чи він не згадував вам, що по шлюбі хотів би поїхати до Царгороду?

— Так, ми говорили про це...

— Знаєте, нещасні ви, що він хотів вас продати баші? Він це обговорив із своєю сестрою.

— Душилів, спитаю вас одно — виж були його приятелем: Чи він любив мене?

— Він має приятельку, Французку, зветься Марго. Гарний нумер, рік пересиділа в арешті за кишеньковий крадіж.

Людмила нишком плакала та сказала крізь сльози:

— Того... того я йому ніколи не прощу...

— Певно,... я вас розумію... Ага, що я хотів сказати... Чи ваше срібло все в порядку? Чи ви рахували вилки, ножі, ложки?

— Що??

— Я нічого не кажу, та вчора бачив я в нього дві ложечки з монограмом вашої мами... Та я вже мушу йти. До побачення, панно Людмило! Ага, ще одно питання: — Чи маю поздоровити від вас Крошкина, чи пак Сіверса?

Дівчина зірвалася схвильована: — Скажіть йому, що я не хочу бачити його, що він драб, що не знаходжу слів...

— Гм, слова вже можна би знайти... Та я вже йду. Поздоровте, будь ласка, вашого батечка!

І Душилів вийшов зі саду в якнайкращому настрою.

На другий день постановив Душилів відвідати приятеля Крошкина та розповісти йому, як пішло його посередництво.

Ввійшов як звичайно — не стукаючи. Здивований зупинився на порозі.

При бюрку сидів слідчий суддя та говорив строго урядовим тоном:

— То ви не хочете сказати правди? Рішучо заперечуєте, наче ви вбили в Москві лихваря? Пане, я раджу вам щиро — признайтеся добровільно... Не хочете. А не моглиб ви нам сказати, що то ви робили тамтого року з вашою, так званою сестрою, вашою спільничкою? А як то було з тою Французкою Марго? Бачите — суд знає все... Тому не заперечуйте та признайтеся!

Як Душилів почув цей монольоґ — усунувся такcамо нишком, як був прийшов, побіг до свого готелю та відїхав найближчим поїздом. Потім із Москви написав слідчому судді листа, в якому вияснив усе.

3.

Кілька тижнів опісля прочитав Душилів у часописі таке оголошення:

Людмила Незабудькина

Іван Крошкин

заручені.

— — — — — — —

Відтоді раз на все скінчилася приязнь.

Лицем до Індії

(УП, Рига). — Є одно місце у всіх англійських та московських володіннях у світі, де ті обидві потуги безпосередньо стикаються своїми границями. Тим болючим місцем є з одного боку найбільше на північ висунена границя Індії, а з другого найбільше на полудне висунена частина московської імперії в центральній Азії: союзна република Таджікістан, зглядно її автономна область Горно-карабаська, що займає собою майже ввесь Памір. Хоч границя та гориста, то всежтаки війна в цій области можлива. Обі сторони укріплюють свої володіння ріжними способами. При цьому треба згадати, що англійсько-советська границя проходить іще через Афганістан, на якого границях лежать дві середньо-азійські советські републики: Туркменська й Узбекська. Цьому сусідству з Англією завдячують ті републики свою самостійність, принаймеше на папері, коли не в дійсности, бо та самостійність є магнетною притягаючою силою для англійської Індії. За впливи в Афганістані змагаються обидві ці держави.

На тому відтинку Англія почувається більше загрожено ніж Москва, тому, що Індія є англійською кольонією й Індійці є дуже податливі на московську пропаганду. Кождого разу, коли прийде до якогонебудь московсько-англійського напруження на політичному форумі, зараз починається балачка за Індію і за відповідні московські заходи в згаданих середньо-азійських републиках. Таксамо і тепер, хоч заступник англійського уряду недавно ще так приязно балакав з Москалями в самій Москві, балакав навіть про комуністичну пропаганду в Індії. До повного порозуміння між собою не дійшли.

Москва вже віддавна дбає за господарсько-стратегічну розбудову середньо-азійських републик і вложила в них досить солідні суми гроша. Не зважаючи на всі заходи, населення там дуже рідке, і головне, що воно само себе не годно виживити. Тому віддавна спрямовано туди кольонізацію, а в останніх часах поведено її форсовним темпом. За забезпеку того кутка московської імперії дбають три спеціяльні залізниці: перша — Москва, Самара, Оренбург, Ташкент з продовженням до границі; друга — Новосибірськ, Семипалатинськ, Алма-Ата, Чимкент, яку звуть загально Турксібом; третя — через Кавказ, Красноводськ, Ашхабад, Мерв, Самарканд, Коканд з відногою до Афганістану. Також зі Сталінабаду до границі йде окрема залізниця. Сама пригранична смуга бідна на залізниці, але зате розвинули там Москалі шляхобудівництво для авт.

З господарського боку важний Таджікістан для Москви тим, що в ньому можна культивувати бавовну, яку тепер Москва мусить спроваджувати зза границі. Тепер Москва старається форсувати там культуру бавовни, але стрічається з опором населення, яке попри бавовну хоче займатись і хліборобством — просто тому, що воно не довіряє большевицьким запевненням, що хліб довезуть до краю з інших советських областей, головно з України, Кавказу та з західнього Сибіру. Культура бавовни вимагає також досить густого населення, зглядно багато робучої сили, якої в Таджікістані нема подостатком. З другого боку, щоб повести хліборобство, треба наперед завести систему наводнення пригідних до того ґрунтів. В системі большевицької господарки, яка виробляє на папері гарні пляни, а слабо їх проводить на ділі, заселення того краю кольоністами поступає дуже поволі вперед. Звичайно так буває, що кольоністів приженуть насильно на місце переселення і там залишають на ласку судьби. Вони здебільша вимирають, а коли мають змогу, то тікають назад або нереходять в околиці, де вже хтось живе.

В минулому місяці постановлено в Москві повести більш зорганізовану роботу над заселенням Таджікістану, як досі. Для побудування будинків та доріг відлущено значну скількість будівельних матеріялів і грошей. Щоб заоохотити переселенців оселитись у Таджікістані та займатися бавовнянництвом, видано розпорядження, що нові переселенці на протязі пятьох літ з моменту переселення не потребують платити ніяких податків, а ввесь свій доробок з бавовнянництва можуть задержати для власних потреб, але це під умовою, що даний кольоніст засіє бавовною не менше половини призначеної йому засівної площі. В деяких місцях закладають вузькоколійні залізні дороги, будують малі гидроелектричні стації, поправляють систему наводнення та розбудовують ріжні ремонтні варстати і т. п. Місцями мають завести машинове подавання води з ріки Сир-Дарії для зрошення, а в Сталінабаді завести сільсько-господарський інститут для виховання відповідних фахівців для Таджікістану. Рівночасно подаровано колгоспам значну частину довгів за 1934 рік, а для транспорту зерна призначено сто автомашин. Для посилення будівництва збільшують цементні заводи і рівночасно ведуть верчення в землі в пошукуванні жерел нафти, які там повинні бути. Для счистки бавовни розбудовують мельниківський завод. Мають також будувати новий млин для помолу збіжжя місцевому населенню, а в Сталінабаді буде побудований мясокомбінат, який буде постачати мясо в інші частини Союзу. Між Курган-Тюбе і Сталінабадом має бути побудована залізниця з мостами й автошлях. І правдоподібно, що це одно буде зроблене найскорше, бо воно має з військового боку найбільше значіння. Виправляють також дороги Сталінабад-Ура-Тюбе, Сталінабад-Гарм та Сталінабад-Куляб з потрібними до того солідними мостами. На Амур-Дарії мають плавати кілька малих пароплавів з товаровими причіпними човнами, що з них деякі будуть призначені для транспорту нафти, потрібної як для авт так і для літаків та тракторів на полі. Зо Сталінабаду до Москви має бути проведений телеґрафічний провід для безпосереднього звязку, як теж має бути розбудована сітка телеґрафічно-телефонічних получень Сталінабаду з північними районами републики, а зокрема Сталінабад-Ура-Тюбе в напрямі афґаністанської границі. До того долучаються ще такі лінії: Сталінабад-Бавманабад, Сталінабад-Ховілінґ-Куляб, Обіґарм-Ґарм, Шайдан-Мельниково й Ісфара-Шураб. Зокрема будують 15-ватову радіопосильню для безпосереднього звязку з Москвою. А для републики дає Москва 100 радіоапаратів. Дальше йдуть школи і друкарні для друку комуністичних проклямацій і аґітаційної літаратури, будова лічниці на сотню ліжок, розбудова протималярійних стацій, відправа лікарів з Москви в Таджікістан та будова гидроелектричної стації в Горнобадахшанській автомобільній области, що притикає до анґлійських границь. Дуже велику увагу звернено на розбудову авіозвязку в самому Таджігістані та з окруженням. У Сталінабаді, Ґармі і Кулябі мають будувати летовища, а на лінії Хороґ-Мірґоб має бути заведена вперше реґулярна літакова служба. Ця лінія йде в напрямі індійської границі. Ось це новий московський плян розбудови Таджікістану та його заселення й оборони.

Одначе це ще лише плян, але не улягає сумнівови, що він буде виконаний у своїх найважливіших частинах, головно, що відноситься до звязку та нафтопостачання. Область, у якій це все будується, не притикає безпосередньо до анґлійської границі, але зате вона відділена від Індії лише досить вузьким пасмом незалежного Афґаністану, більш доступного, ніж індійська границя через високорівню Памір.

Московська рухливість у тому закутку імперії все вказує на певні напруження між Москвою й Анґлією. А те, чого Анґлійці найбільше бояться, це шляхи і звязок. Москва саме їх розбудовує, дбаючи відразу за збільшення населення краю та його відпорности, зглядно підготови до випаду в сторону Індії.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ
(Байка)

До ласиці у володіння тхір заліз
І господарити по свойому почав:
Що бачив лиш, до себе забирав
І до усього сунув ніс.
„Послухай", ласиця так каже до тхора:
„Яким це правом тут господарюєш?
Тиж тут ніколи не працюєш,
А лиш до свого тягнеш все двора.
Пораб і честь давно тобі вже знати!
Гони відсіль на сто вітрів!
А то ти справді тут засів
І думаєш мене як липку обібрати.
Таж знаєш сам: моя це батьківщина
За неї нераз в змаганнях лилась кров
Моїх батьків, щоб доказать любов,
Коли важка приходила година".
„Мовчи, плюгаве сотворіння!" —
До ласиці відказує так тхір.
„Не замовчиш, — мені повір,
Не лишу твого і насіння.
Твоє це все, так кажеш ти;
Та все твоє я хочу мати.
Ану, попробуй лиш не дати
Й мене, як можеш, не пусти!"
„Коли такий ти, то пожди:
Знайду іще я справедливість!" —
Сказала ласиця й пустилась
Шукать ратунку від біди.
Кудиж іти? У суд пригнала.
А в суді тім все пазураті,
Сильні, плечисті і зубаті.
Вона про горе їм сказала.
Тхора на суд покликали умить.
Обоє їх судді оглядали,
Один одному щось шептали
І так почали їх судить:
„Ану, постав ти їх разом",
Так до лисиці судді кажуть.
„Скажи їм, зуби хай покажуть
І пащі в шир помір обом".
Як пащу ласиця розняла,
То в неї не вліз би й оріх,
І суддям, начеби на сміх,
Дрібненькі зуби показала.
Тхір пащу свою теж розняв
Чи не на пядь і гострі зуби,
Мов дво-цалеві цвяхи грубі,
До суду гордо показав.
„Не можемо судити вас...
Поміряйтесь ви пазурами,
Своєю силою, зубами,
Та не займайте лише нас".
Так судді суд той закінчили
І справедливість завершили.
— — — — — — — — — — —
Хай Бог боронить ті народи
Шукати правди за своє,
Як мало в них баґнетів є.

П. Т.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОМУ Й ЧОГО НАМ ЗАВИДУВАТИ?

Завистъ чи заздрість буває ріжна. Найчастіше завидують люди маєтку один одному. Але Шевченко каже: „Не завидуй багатому: Багатий не має ні приязни, ні любови! „Ще й про інші роди зависти говорить Шевченко, і я з ним погоджуюся. Таксамо не завидую я й чужим націям ні їх могутности, ні слави, ні багатства. Та одного я завидую декому, а головно Жидам: Їхньої расової чи може національної солідарности.

І що ця солітарність каже Жидам? Помагати один одному добиватися вищих становищ, ліпшої роботи, кращої нагоди.

Пішов я раз, ще тоді як Троцький був міністром війни в Советах, на фільмову виставу, що її показували в одному жидівському театрі. Показували, як Троцький переглядає червону армію. Посходилися самі Жиди. Мій сусід сказав до мене кілька слів і потім питає: „А який ваш бизнес?" — Я робітник, простий робітник" — відповідаю гордо. Жид замовк. Думав щось, думав, аж потім знову каже: „А чи не можете ви братися до бизнесу?" — „Та мені й так не зле: платню маю, жию несогірше" — успокоюю його. „То правда, каже сусід, але ви не вибетеся на верх в Америці, не будете мати впливів".

Але коли ми дальше розговорились і Жид пізнав, що я не Жид, а „ґой", він уже замовк. Але не можу замовкнути я і хочу, хоч і пізно, поділитися тими жидівськими заввагами з українським загалом. Як то ми, Українці, думаємо добувати собі силу, впливи й становища в Америці?

Н. Костів,
Озон Парк, Л. Ай.

ПРИРОДНЄ Й ЖИТТЄВЕ БАГНО.

Кожному відоме багно, або грязюка. Це таке місце, де можна з головою пірнути. В моїм родиннім селі було таке багно на пасовиську недалеко ріки. Коли нас батьки виправляли пасти худобу, то все наказували, щоби берегти її перед багном, бо нераз там худібка ціла пірнула. Ні сонце, ні посуха не могли того багна висушити.

Один мій сусід, що служив при війську, оповідав мені про свої маневри. Казав, що один жовнір як попав на багно, то з конем утопився, тільки шапка осталася на верху.

Є й життєві багна, але з ними ще гірше, ніж з природними. Бо якби люди завзялися, та таки моглиб ріщем накрити багно, обгородити його кільчастим дротом чи парканом і так зробити його нешкідливим. Але що зробити з життєвим багном? От маємо ще посеред себе давнє кацапське багно. Воно завжди деморалізувало наш нарід, ширило заразу, відбирало нашому народови віру у власні сили. А проте його штучно підтримувала Росія, і ми скоро не могли його позбутись.

Іван Франко не дармо писав: „Багно гнилеє, Росіє!"

Ми думали, що таки те багно вдасться якось відгородити і воно перестане деморалізувати Українців. Але сталося щось гірше. Світова війна підготовила ґрунт під більше багно. Самий люципер насадив його. Створив большевизм, поширив його на цілий світ і він деморалізує цілий світ. А нас, Українців, то таки живцем топить. Чисте царство червоного сатани.

Нам, Українцям, треба шукати способів, щоб на ланц припняти червоного сатану, бо інакше всю Україну втопить. Ми, американські горожани, повинні добре в Америці розтрубіти перед американським громадянством і урядом про ті затії, що їх большевизм наніс на Україну. Мусимо остерегти Америку перед багном і шукати допомоги для знищення большевизму на Україні в Росії і в цілому світі.

М. Костів,
Озон Парк, Л. Ай.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

В суді.

— Називаєтеся?
— Тереса Бігос.
— Стан?
— 64 цм.
— Але чи вільний?!
— Як вільний, то 72 цм.

З ДАВНІХ ОПИСІВ УКРАЇНИ

80 літ тому мандрував по Росії й Україні німецький природник Олександер Петцольд, що видав свої незвичайно цікаві, хоч мало відомі спомини й описи. Свого часу звернув на цю книжку увагу проф. Тутківський, але досі нею мало хто користувався.

Описи України Петцольда цікаві тим, що він переїхав ще й Московщину й мав спромогу порівняти обі країни.

Як і можна сподіватися, порівнання скрізь виходить на нашу користь.

Дорога Петцольда вела через Дорпат, Могилів, Гомель, в Україні через Чернігів, Київ, Трипілля, Кременчук, Катеринослав, Мелітопіль і Крим і з поворотом через Катеринослав, Донеччину й Харків, врешті через Орел і Тулу до Москви й Петербургу.

Перші кроки на нашій землі так описав Петцольд:

„Ми опинилися в якомусь новому світі; ми приїхали вже в Україну. Усе тут інше: земля, люди, їх звичаї і вдача, їх садиби, знаряддя і т. ін. Тут і земля краща й рільництво стоїть куди вище".

Як природник, звернув теж увагу на відмінний антропольоґічний тип Українців:

„На Україні, починаючи з Чернігівщини, бачимо зовсім інших людей — Українців, або Малоросів; є це галузь слявянського племени, що зовсім відріжняється від усіх інших галузей цього племени; ріжниця велика і щодо будови тіла та його зовнішнього вигляду і що духового характеру та нахилів, щодо мови, способу життя, звичаїв та хатнього улаштування".

Особливо подобались йому гарні й чисті хати селян, окружені садами та городами. Скрізь підкреслює, що Українці особливо сильно ріжняться від Москалів м. ін. і замилуванням до чистоти.

Правда, бачить він і хиби, як недбайливість і безжурність, завдяки яким могли в Україні розжитися й розбагатіти Жиди. Але в порівнанні до прикмет, і хиби невеликі.

Найбільше похвал виписав Петцольд українським ученим того часу. Ці похвали особливо яскраві через порівнання з московськими ученими:

„Українець поводиться на полі науки рішуче з більшим хистом і самостійністю, як Великорус. В той час, коли Українець вважає науку за завдання свого життя й віддається їй без сторонніх міркувань, здається, що Великоруси взагалі вбачають у ній часто тільки засіб на те, щоб досягти зовнішнього відзначення. Тому у Великорусів так часто трапляється, що покидають навіть блискуче почату наукову діяльність, як тільки зявиться інше заняття, що веде скорше до гарного становища й винагород.

Великорус зі своїм практичним розумом і хистом наслідувати, легко опановує обмежений науковий матеріял; але йому куди важче, ніж Українцеви, самостійно посуватися далі в цьому обсягу. Наукові твори Великорусів бувають часто енциклопедичного, а ще частіше компілятивного характеру й поводяться там з самопевністю й зарозумілістю, користуючись зі свого хисту наслідування. Є й такі наукові твори Великорусів, що багаті на пильні спостереження, які здається зроблено на те тільки, щоб повторити попередні спостереження без самостійно виробленого власного погляду. Коли цю межу переходять бистріші уми, то часто зявляються на світ такі наукові погляди, які дуже різко суперечать усім вислідам, що їх уґрунтовано спокійним дослідом, — і це все без іншого мотиву, як тільки того, щоб коротшим шляхом звернути на себе увагу.

Маємо приклади того, що виставляли наукові помилки, або й підроблені факти, щоб тільки здобути собі розголос через суперечку з загально-принятими поглядами. Навпаки, між Українцями ми знайшли чимало прикладів, що займали мимоволі спокійну середину між цим упертим дослідом і оригінальністю, — приклади людей, що могли похвалитись обильними результатами власних дослідів і міркувань, але не робили з того галасу".

Автор особливо підкреслює наукові заслуги харківського університету, де професорами були тоді переважно Українці.

За словами Петцольда, харківський університет стояв далеко попереду всіх російських університетів, що були тоді на-пів мілітарними установами (час кримської війни), тоді, як харківський був одинокою сутоакадемічною, вільною установою.

(ЄЮП).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВІЛМИНҐТОН, ДЕЛ.

З хрестин на визвольну боротьбу.

На хрестинах дня 30. червня ц. р. у громадян Григорія і Розалії Косовських присутні гості не забули й про рідний край.

На зазив гром. П. Саса пані М. Качмар зібрала між присутніми $5, котрі переслано через Обєднання на вище призначену ціль.

ТОНТОН, МАСС.

З пікніку на край.

Тов. Українських Жінок ім. О. Басарабової, що існує 8 місяців, влаштувало пікнік на фармі в громадянина С. Шури в Рейнгем, Масс. Прибули гості з околичних міст і була весела забава, при якій не забули і за Рідний Край. Жертвовано $5, по половині на інвалідів і Рідну Школу. Гроші вислано через Обєднання.

Анна Задорожна.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОРКВІЛ, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 77, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 10-тій рано, в галі Михайла Йоган. Просимо всіх членів прибути на піврічні збори, бо маємо важні справи до полагодження; буде справоздання уряду і контр. комісії. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Зарічний, предс.; П. Головід, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 21. липня, по Сл. Божій. На збори повинні явитися всі члени. — П. Володко, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. В. Великого, від. 229, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться 21-го липня, в годині 12-тій вполудне, на 7-мій вулиці. Просимо всіх членів прибути на означений час. — М. Дутчак, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 20. липня, в годині 6:30 ввечір, в парохіяльній галі на Скат вул. під ч. 1231. На ці збори повинен прибути кождий член, бо маємо важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть касовий звіт за 6 місяців. Неприявний член на тих зборах заплатить кару. Довгуючі члени повинні прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Танін, предс.; А. Гатала, кас.; Н. Кудринський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Чорноморська Січ, 14, відбуде свої місячні сходини 20. липня, в год. 5-тій попол., в домівці 3. Сотні Чорноморської Січи, 229 Спрінґфілд Еве. Усі члени мають точно явитись та принести платничі книжечки до підпису. З нових членів має прибути панна Оля Петрашак, яку ми приняли останніх сходин до відділу. Рівнож просимо подбати, щоб на цих сходинах також новий один член вписався. Хто з членів приєднає на цей раз нового члена, чекає його несподіванка. Члени з переступними листами будуть приняті також, якщо зголосяться. — А. Баран, предс.; М. Отрок, кас.; Степан Фік, секр.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

SPRING VALLEY BEATS PASSAIC

The Ukrainian Tridents of Spring Valley, N. Y. defeated the St. Nicholas Ukrainian Club of Passaic in a baseball game in Spring Valley, Saturday, July 6. The St. Nicks boys snatched an early lead with scores in the second and third, but the Tridents hammered away in true yeoman fashion to belt out seven counters in the fourth. While Max Sharan's masterful hurling was holding the visitors acoreless until the ninth the Tridents aggregated a 12-4 lead. In the ninth the Passaic boys made a ball game out of it and finished not far from first money, 12-9.

After the game refreshments were served at the Ukrainian Hall and everybody had a fine time.

Batteries—St. Nicks: Victor and Palinak; Tridents: M. Sharan, Capowski and E. Sharan.

NEW BRITAIN CHOIR ACTIVITIES

While other choirs may be enjoying their summer vacation the New Britain Ukrainian Church Choir under the direction of Prof. T. J. Hoptiak has a hard task to fulfill during the summer months. Returning from Norwich where they sang a concert sponsored by the Youths Club of Norwich they immediately started on completing their wardrobe. They have made a beautiful set of real Ukrainian Cossack swords and are now making "Zupani" for the men and other parts of the Cossack costumes.

The Choir wishes to thank the writer of the Norwich Concert write-up. In this write-up, however, there were a few errors made and which I would like to correct. The first song which the choir sang not "Za Ukrainu" but "Ukraina," the words by Taras Shevchenko and music by one of our famous composers, Gregory Davydovsky. The mixed choir also sang "Kobza" also written by Davydovsky and several church songs. The male chorus sang, "Zakuvala ta Siva Zazula" by P. Nischynsky and "Viyizd Na Viynu" music by D. Kolessa and arranged for the male choir by Prof. T. J. Hoptiak.

The choir and school children are now preparing for the Connecticut Tercentenary which will be held in New Britain in the last week of July. During the Tercentenary week the choir and school children will present part of a pageant that will be put on by several dramatic groups combined. Preparations are also being made to take a part in the Grand Parade and in the singing festival.

In the second part of its program the choir is making preparations to sponsor a Capella Choral Contest which will be held in August at the Shutzen Park. This should prove to be a great affair as it is going to be the largest of its kind. Invitations have been sent out to many local choirs of different nationalities, such as the Lithuanian, Slavs, Russians, and Austrians. The choir after having finished its program will have a grand outing for its members who work every week in the year.

JOHN SELEMAN.

Що любить.

— Що ти, Іцку, над усе в світі любиш?
— Гроші.
— А по грошах?
— Проценти.

РАНОК У МІСТІ

Розспівалась пташина в гаю парковім
І голос її нісся тужливо;
Мрійливо сріблистим щебетанням,
Дзвінким, молодечим коханням
Стрепенулося серце на диво.

Довго до схід сонця лящів її голос
І, хоч не збудив друзів багато,
Не втихав, гомонів, змагався,
Красивсь відгуком, розливався
Та голосив будучеє свято.

Вже в тумані, що розклавсь проміж дерева,
Змагались в зміну тони троїсто;
Пробивали туман, що ген по океан
Покрив стихійний бурливий екран,
Гамірнеє велике місто.

Воно на хвилинку, на маленький часок
Заснуло, штучним сном струджене:
Та враз ізбудилось, грюкотить,
Невблаганим рухом клекотить,
Тисячами коліс толочене.

І трясеться земля від залізних чортів,
Яких життя залежить від нас,
Їхніх творців. Зате вони нас чавлять,
Наші душі собою придавлять,
Бо це є невблаганий, новий час.

Митро Пасічник.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВИСТАВА ВИБРАНИХ ЕКСПОНАТІВ З МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ В ПРАЗІ.

Від 30. травня до 9. червня 1935 була в Празі вистава вибраних експонатів з Музею Визвольної Боротьби України, влаштована цим Музеєм з нагоди 10-ліття свого існування, з метою дати можливість ширшій громаді познайомитися з памятками, які зберігаються в Музею Визвольної Боротьби України. Тому, що помешкання, в якому тепер міститься Музей Визвольної Боротьби України, як відомо, дуже тісне і не лише не дозволяє на влаштування в ньому якоїсь спеціяльної вистави, але не може вмістити і кільканацятьох відвідувачів одночасно, виставу довелося примістити в чужому помешканні, в одній салі Мистецько-Промислового Музею, що знаходиться в центрі Праги, напроти чехословацького парляменту. Біля будинку Мистецько-Промислового Музею на спеціяльній щоглі ввесь час, поки була ця вистава, маяв блакитно-жовтий прапор, згідно з тим порядком, що його додержується Мистецько-Промисловий Музей при влаштуванні чужонаціональних вистав.

На виставі можна було оглядати і ті памятки, що їх не виставлено в помешканні Музею Визвольної Боротьби Укрнаїни, бо, як і більшість памяток Музею, лежать вони там запаковані. На виставі були заступлені всі відділи Музею Визвольної Боротьби України, крім музейної бібліотеки та відділу періодичних друків. Отже були фотоґрафії з життя Українських Січових Стрільців; праці Українців-полонених у Німеччині за світової війни (табори Раштадт, Зальцведель і ін.), численні фотоґрафії з таборового життя, таборові гроші, фотоґрафії з життя Союзу Визволення України, окрему вітрину займали ріжні друковані універсали (м. ін. Універсал Першої Державної Думи в Росії з 1906 р. українською мовою. III. Універсал Центральної Ради, відозви (серед них кілька українською та польською мовою з листопадових днів у Львові, а також проклямації повстанських отаманів Григоріїва та ґен. Гулого-Гуленка, (накази та закони; фотоґрафії (Третій Український Військовий Зїзд у Києві в жовтні 1917 р., „Синєжупанники" студентська чета, перегляд війська у 1919 р. й ін.), військові шапки, мундури, кулі, баґнети, відзнаки, малюнки одностроїв, образи І. Іванця; з дипльоматичного відділу були виставлені фотоґрафії з моменту підписання берестейського договору в 1918 р., фотоґрафії документів з мирових переговорів між Україною й советською Росією в Києві в 1918 р., фотоґрафії персоналів головніших українських посольств і дипльоматичних місій у чужих державах; далі були фотоґрафії з життя інтернованих українських вояків у Чехії й Польщі, зі студентського життя, портрети визначних Українців, що померли на вигнанні, портрети українських письменників, розстріляних у 1934 р., фотоґрафії Української Републиканської Капелі Ол. Кошиця, фотоґрафії з життя української еміґрації в Америці; також був заступлений мистецький відділ Музею ґрафікою (Ґ. Нарбут, В. Масютин, В. Касіян, М. Бутович, В. Цимбал, І. Мозалевський, О. Кравченко, О. Кульчицька, О. Усачов і ні. скульптурою (С. Колядинський, В. Масютин, В. Касіян і ін. образами (О. Грищенко, І. Іванець, М. Кричевський, С. Колядинський та ін.).

Серед щоденних відвідувачів вистави, певна річ, переважали Українці, але досить багато було чужинців, головно Чехів і Німців; були відвідувачі і з дальших країв, як з Італії, та Голяндії, а також нащі приятелі Білорусі та Грузини. Всім відвідувачам вистави упорядчики давали потрібні пояснення. Підчас вистави відвідувачі могли також складати ювилейний дар на Український Дім у Празі для Музею Визвольної Боротьби України; серед жертводавців було двоє чужинців: п. В. Куклік і пані Р. Поль, які виразно попросили приняти і від них пожертву.

Винахідник.

— Що сталося з твоєю підводною лодкою нового типу?
— Котел тріс і вона вилетіла в повітря.
— А літак?
— Упав до води і затонув.

Дм. Словітський.

У ГОРАХ

Десь там в горах громи грізно
З гураґанами шаліють,
Стовогнями бють об скали,
Але гір не одоліють.

Ні розбити, ні звалити —
Стоять німо, поруть хмари,
Чорні скелі, а за ними
Ген далеко мріє море.

Пішла буря, визирають
На овиді мов титани
Чорні гори, вже втихають
Грізні громи і багряне,

Нібн з крови, сонце гляне
На верхи скель, німі горя
Стоять в славі непобідні,
А за ними сине море.

Плещуть хвилі і гуляють,
Хвиля хвилі мов говорить:
„Непобідні чорні скали,
Непобідне синє море".

— — — — — —

Так і ти, мій Рідний Краю,
Мій Народе! Ми титани,
Тисяча бур хай шаліє,
Але панувать над нами

Ніяка сила не зможе!
Ми мов те живуче море,
Непобідне; ми титани
Перебудем всяке горе.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(73)

Орман і Вест були справді збентежені поновною появою цієї постаті. Вона точно нагадувала Обровського. Лише що вони бачили, як ця людина вбивала льва, а Обровський був боягуз. Вони не могли знати, що це був Тарзан, а Тарзан сам не казав нічого.

„Де дівчата? Чи вони в безпечному місці?" — запитав новий чоловік. Орман показав на Еяда. „Він щось хотів нам про них сказати, але ми не могли його зрозуміти". На здивування Американців, чоловік, що вони вважали його за Обровського, почав розмовляти по арабськи.

Тарзан дав Еядови в руки патик і він почав рисувати якісь лінії на піску. „Що він робить?" — запитався Вест. „Він рисує мапу, щоби показати, де відбулася битва між Арабами й горилями". „Горилями!" — крикнув здивовано Вест. Тарзан притакнув головою, а Еяд говорив дальше.

„Еяд бреше", сказав Орман, дивлячися на незугарні начерки. „Це копія підробленої мапи з Долиною Діямантів, що ми вживали її в фільмі. „Побачимо", завважав Тарзан. Він був зворушений оповіданням Еяда про горилиє військо. В його крові розбудився знову войовничий інстинкт.